

УДК 665.224.1

**ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ОСОБЛИВОСТЕЙ ЗОБРАЖЕНЬ
ВИКОНАНИХ РІЗНИМИ ТЕХНІЧНИМИ ЗАСОБАМИ***

© О. П. Катрич, НТУУ «КПІ», Київ, Україна

Проводиться сравнительное исследование оригиналов, выполненных в технике классического офорта, и продукта имитации этой техники средствами компьютерной технологии. А также рассматривается возможность трансформировать цветные фотографии в процесс создания иллюстраций средствами программы Photoshop. Предельная информативная емкость и своеобразный неповторимый набор выразительных средств, присущих классическому офорту, делает его популярным в книжном оформлении и в наши дни.

The consideration of content and illustration aspects of design etching in edition with the taking into account of all devices and organization means, technique and technologies of production make the possibility to appreciate the mentioned technique at its true value equally with other kinds of artistic technique in the printing production.

Постановка проблеми

Оформлення літературних творів минулих століть, увібравши весь історичний досвід розвитку графічних технік, частково загубило в минулому культуру оформлення і багатогранні можливості поліграфічного відтворення. Тому сьогодні одним з першочергових завдань видавничої сфери України є підвищення якості оформлення художніх видань.

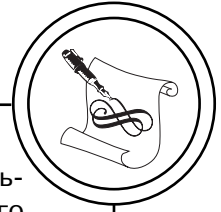
Розвиток комп'ютерної техніки та видавничо-комп'ютеризованих систем на початку 1990-х років спричинили значні зміни у видавничій сфері. Процес оформлення верстки став доступнішим широкому загалу. За лічені мі-

сяці стало можливим оволодіти графічними програмами на курсах або самостійно, за допомогою так званих «самовчителів». В результаті чого оформленням друкованих видань почали займатись люди без спеціальної освіти.

Сьогодні урізноманітнюються засоби оформлення видань, графічні програми систематично оновлюються. Щороку збільшується кількість шрифтів, засобів оформлення верстки і програм для створення векторних рисунків з різними художніми ефектами: живопису, офорта, мозаїки, вітража та ін. Внаслідок цього з'явилось чимало видань, змакетованих безсис-

*Робота виконана під керівництвом Т. Г. Осипової, к.т.н., доцента НТУУ «КПІ».

ДИЗАЙН

темно, з ілюстративним матеріалом низького професійного рівня, нецікавим покупцеві. Нові технічні можливості суттєво збагачують арсенал ілюстратора в розробленні композиції видання, та не варто забувати про такі класичні художні техніки, як офорт, що мало використовуються в книжковому оформленні.

Аналіз попередніх досліджень

Розглядаючи техніку офорт, як історичний поштовх до розвитку поліграфічного виробництва у всіх його технічних відмінностях, можна справедливо вважати його особливим, найбільш витонченим способом тиражування.

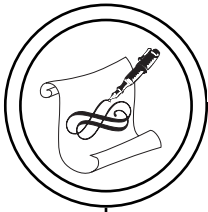
Суть назви та принцип техніки офорта пояснюється хімічним процесом, при якому за допомогою водяного розчину азотної кислоти здійснюють травлення. Тобто поглиблюють зображення на поверхні полірованої дошки з міді.

Офорт має свої специфічні особливості. Назва «офорт» іде від французького «вода міцна». Ця техніка включає велику кількість способів глибокого друку. Графічний лист плоский, але роздвляючись, його можна отримати фізичне відчуття глибини зображення. Завдяки широкому спектру розтяжки тона виникає відчуття вібрації світла, а гармонійне співвідношення тональності і фактури штрихів дає можливість повніше зрозуміти задум художника. Правда, перебільшення різних прийомів може зробити зображення не-

читабельним. Найкращі результати дає використання одного або двох прийомів цієї графічної техніки.

Виняткова роль тут належить Ребранту, який зробив офорт високим і значним видом мистецтва. Аналізуючи подібне явище в мистецтві, приходимо до висновку: в XVI ст. офорт — це не лише засіб тиражування, але й авторський спосіб відтворення оригінального зображення. Технічні прийоми, які використовував Рембрандт, були набагато примітивніші, ніж ті, якими користуються сучасні художники — офортисти. Але голландський майстер вже четверту сотню років залишається недосяжною вершиною. До сих пір цей вид мистецтва, де офортна техніка — одна з складових мислення художника — творця, цікавить митців різних поколінь.

Техніка офорта запозичена художниками з практики майстрів ужиткового мистецтва — ювелірів, зброярів, вироби яких прикрашались декоративними мотивами і написами, виробників шпалер, тканин. Художники-гравери, які на той час уже достатньою мірою володіли багатогранним практичним досвідом техніки естампу, в своїй творчій діяльності користувались різбленими дошками (мідними, дерев'яними), кислотою та кислотривким ґрунтом. Офорт не замінив і не витіснив існуювших раніше видів художньої графіки (рисунок, акварель), але швидко завоював симпатії художників, широко застосовувавших цю техніку в своїй творчій практиці. Справжні офортисти

ДИЗАЙН

Рис. 1. Календар, розроблений з відбитка офорту

Рис. 2. Оригінал-відбиток офорту «12 корпус»

Рис. 3. Титул календаря

Рис. 4. Календар, розроблений з відбитка офорту

Рис. 5. Календар, розроблений з відбитка офорту

ДИЗАЙН

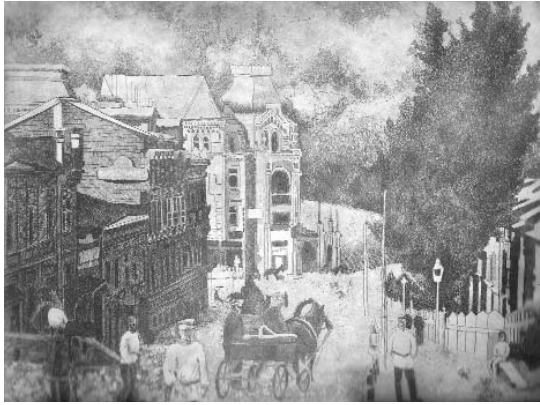
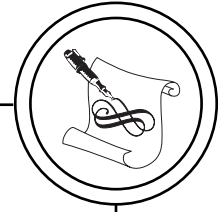

Рис. 6. Оригінал-відбиток офорту «Андріївський узвіз»

Рис. 7. Оригінал-відбиток офорту «Хрещатик»

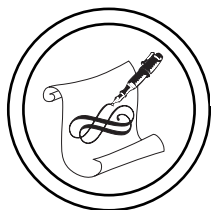
«відчують» матеріал, розробляють свої роботи в певному ключі, де сюжет, форма, рисунок і техніка нерозривно злиті в єдиний образ. Вміння «мислити» являється головним в творчості художника.

Такий термін охоплює широкий діапазон можливостей для дослідження та аналізу цієї техніки не лише як витвір мистецтва, але дає можливість використання його в оформленні книги, як ілюстрації. Тому чому б не

розглянути офорт, як варіант оформлення книжного видання?

Мета роботи

Метою статті є висвітлення результатів досліджень текстури зображень, виконаних за допомогою комп'ютерної програми Photoshop. Враховуючи можливість сучасної поліграфії старовинна техніка офорту стоїть поряд з новітніми комп'ютерними технологіями в досягненні високого результату в оформленні друкованої продукції.

ДИЗАЙН

Результати проведених досліджень

В сучасному мистецтві творча діяльність художника базується на широкому діапазоні професійних засобів оформлення книги. Широке розповсюдження сучасних технологій, а саме комп'ютерної графіки, дозволяє використовувати прийоми імітації художніх технік при підготовці в короткі терміни матеріалу для видання. Наприклад, дублювання техніки офорту, яка потребує багато часу для оригінального виконання.

Можливість імітації прийомів такої трудомісткої художньої техніки, як офорт, засобами комп'ютерної програми Photoshop, в наш час дуже актуальна.

В якості зразків для порівняння були використані відбитки на спеціальному офортному папері з гравюри на міді, та фотографії, оброблені за допомогою комп'ютерної програми Photoshop.

Для виготовлення офорту на мідну пластину при високій температурі був нанесений ґрунт «твердий лак», металевою голкою штрихами відтворено зображення, після чого пластину була занурена в розчин хлорного заліза для травлення. Для отримання широких градацій тону, під час обробки офортної дошки, були використані дві офортні манери — «травлений штрих» та «акватинта».

Для обробки фотографій в комп'ютерній програмі Photoshop були використані наступні етапи. Шляхом виділення різних частин зображення створені шари, які послідовно обробля-

лись фільтрами *Add Noise* в режимі *Monochromatic* та *Motion Blur* з різною силою дії. Для створення шарів використовувався режим, який змінює тон шару. Наступний етап — регулювання контрасту і переведення зображення в світло-коричневу гаму. Для надання фону ефекту розмитості використовувався фільтр *Render (Clouds)* та коректувалась різкість зображення.

Був зроблений порівняльний аналіз гістограм фільтрів комп'ютерного зображення та гістограм оригінальних відбитків, виконаних в техніці офорту. Для цього відбиток офортної пластини був відсканований і переведений в комп'ютерну програму Photoshop.

1. Гістограма офорту має вигляд дзвіночка з вершиною, розташованою біля центру, що притаманно тонально збалансованому зображенню.

Гістограма фотографії зміщена в праву сторону карти, що характерно для більш світлих зображень. Гістограма відображає тональну розтяжку, яка вказує на наявність деталей в області світла та тіні.

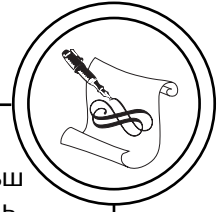
2. Офорт характеризується дрібною текстурою з різноманітною конфігурацією штриха (від лінії до перехресних елементів), виконаних під різним кутом нахилу в світлих частинах зображення, напівтонах та тінях.

Висновки

Порівняльний аналіз дозволив визначитися щодо існуючих досліджень офорта та фотографії в друкованих виданнях. Порівняння дало можливість

ДИЗАЙН

оцінити важливі якості офорта, та збалансоване зображення імітації офорта.

На підставі вище зазначених висновків можна рекомендува-

ти відбитки офортів для більш дорогих, подарункових видань. А імітації офортів використовувати для економічно більш вигідних.

Надійшла до редакції 10.04.09